

ΚΟΡΑΗΣ ΔΑΜΑΤΗΣ: «ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΔΗΡΙΤΗ ΑΝΑΓΚΗ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ»

thessculture.gr/synenteyxeis/korais-damatis-stin-epochi-tis-pagkos/

20 December 2021

THESSNA ..., ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
By ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
3

Συνέντευξη: Ευθύμιος Ιωαννίδης

Ο γνωστός ηθοποιός, σκηνοθέτης και συγγραφέας Κοραής Δαμάτης φέτος καταπιάστηκε με ένα δύσκολο εγχείρημα. Ύστερα ακριβώς από 31 χρόνια σκηνοθέτησε εκ νέου, το σπουδαίο έργο του Πέτερ Βάις «Η δολοφονία του Μαρά» για λάγαριασμό αυτήν τη φορά του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος. Αφορμώμενοι από την εξαίσια και πολυπρισματική αυτήν παράσταση συνομιλήσαμε μαζί του και σας παραθέτουμε τη συνομιλία μας!

Σκηνοθετείτε για δεύτερη φορά το σπουδαίο έργο του Πέτερ Βάις «Η δολοφονία του Μαρά». Τριάντα ένα χρόνια ύστερα από το πρώτο ανέβασμα του έργου η νέα σας προσέγγισή πού εστιάζει;

Για άλλη μια φορά, εστιάζει στην ισορροπία των πολλαπλών επιπέδων. Ξέρετε, είναι ένα πολυπρισματικό έργο, πολλών δράσεων ταυτόχρονα, πολλών και διαφορετικών ερμηνειών,... βρίσκεσαι συνεχώς μπροστά σε σταυροδρόμια...μπορεί να χαθείς σ' ένα κυκεώνα ιδεών, φιλοσοφικών πορισμάτων, αληθοφανών αντιπαραθέσεων...όλα αυτά μαζί με δυναμικές εξάρσεις παραλογισμού και παραφροσύνης. Η «Δολοφονία...» ανήκει σε εκείνα τα έργα που αν περπατήσεις στους δρόμους του σε κερδίζει με την αλήθεια του, θες να το ξανακούσεις, να το ξαναδείς, να το μοιραστείς μαζί με άλλους, με συνεργάτες, με θεατές... Η νέα, όπως λέτε, προσέγγιση είναι παλιά ερωτηματικά απ' το πρώτο ανέβασμα του 1989, επηρεασμένη από τα τριάντα ένα χρόνια που μεσολάβησαν...και που, υποτίθεται, έχεις μάθει ένα σωρό καινούργια, έχεις συνειδητοποιήσει ψευδείς αλήθειες, έχεις πάψει να περιμένεις αλλαγές που πάσχιζες, που ήλπιζες, έχεις μετρήσει τις πραγματικές προθέσεις σε πράξεις τρίτων... Η καινούργια προσέγγιση, λοιπόν, προσπάθησε να προβάλει την απολυτότητα των δύο άκρων, του Μαρκησίου ντε Σαντ και του Ζαν Πωλ Μαρά, σαν στείρα επιλογή και -όπως σημειώνω στο πρόγραμμα της παράστασης- να «μας παροτρύνει πως είναι ζωτική ανάγκη να ξαναδούμε τον κόσμο απ' την αρχή, να ιεραρχήσουμε αλλαγές που επείγουν, αλλαγές που δε θα περιφρονούν, δε θα καταδικάζουν το σύνολο για την ευζωία των ολίγων, όπως και δε θα περιφρονούν τους ολίγους για όποιο συμφέρον και καθησυχασμό του συνόλου».

Ο Πέτερ Βάις, αντλώντας τα υλικά του από πραγματικά ιστορικά γεγονότα, δημιουργεί ένα πολυδιάστατο έργο που δρα ταυτόχρονα σε πολλαπλά επίπεδα, αξιοποιώντας με αναμφέριστη δεξιότητα τα εργαλεία του πολιτικού θεάτρου. Πόσο αναγκαία θα λέγατε ότι είναι η ύπαρξη του πολιτικού θεάτρου ιδίως στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα;

Απόλυτα αναγκαία! Κι όχι μόνο στην ελληνική πραγματικότητα, μιας και σήμερα, όλος σχεδόν ο πλανήτης «συναντιέται» και συνομιλεί και πληροφορείται μέσα από ένα κοινό διαδικτυακό τόπο. Άρα το μήνυμα πια για ο,τιδήποτε, για οποιοδήποτε θέμα, μεταφέρεται σε κλάσματα δευτερολέπτου. Σ' αυτήν την, τώρα που δεν είναι ορατοί οι καλοί και οι κακοί, το πολιτικό θέατρο, -και όχι μόνο το θέατρο- έρχεται να θυμίσει κάποιες αξίες αμετάβλητες, αλλά και να κριτικάρει και να υπονομεύσει αποφάσεις και συμπεριφορές της απρόσωπης, συνεχώς ευμετάβλητης, εξουσίας.

Ο Μαρκήσιος ντε Σαντ αντιπροσωπεύει το Εγώ, ενώ ο Μαρά το Εμείς. Αυτή η αντιθετική συνύπαρξη των δύο πρωταγωνιστών που αλληλοβασανίζονται ιδεολογικά και ψυχολογικά τι επιδιώκει άραγε υπόρρητα να μας διδάξει;

Πως το Απόλυτο χτίζει τοίχους. Φυλακίζει. Φρενάρει την ουσιαστική εξέλιξη. Είτε είναι η περιφρόνηση του συνόλου για χάρη του ηδονιστικού ατομικισμού του Σαντ, είτε είναι η κατάλυση των πολιτικών θεσμών, κι η περιφρόνηση του ατόμου, που μπορεί να φέρει ο εκτροχιασμός μιας επανάστασης, το αποτέλεσμα οδηγεί σε αδιέξοδο.

Ο Βάις λέει κάποια στιγμή «όσο κι αν πασχίζουμε να οραματιστούμε τους νέους καιρούς αυτοί θα ξεπηδάνε μέσα απ' αδέξιες πράξεις μας». Πώς αντιλαμβάνεστε αυτήν την αφοριστική δήλωση;

Σαν πρωταρχική ανάγκη ουσιαστικής παιδείας, πολιτικής παιδείας, πολιτιστικής παιδείας. Και δεν είναι το σχολείο η αρχή της, είναι η οικογένεια, έπονται τα άλλα. Εκεί, στην οικογένεια πρωτομαθαίνεις πολιτισμό, σου «μαθαίνουν» το αξιακό σύστημα ζωής, συναισθηματικό και κοινωνικό, κι ύστερα έρχονται τα σχολεία, οι προσωπικές σου επιλογές στα διαβάσματα, οι σπουδές, το επάγγελμα.

Το κομβικό σημείο συνάντησης ανάμεσα στα τρία βασικά πρόσωπα του έργου, ήτοι τον ντε Σαντ, τον Μαρά και την Κορντέ, είναι ότι μάχονται ο καθένας τους για την ελευθερία από διαφορετική, ωστόσο, οπτική γωνία. Αν η αλήθεια έχει διαφορετικές ατραπούς, πώς καταλήγει κανείς να επιλέξει τελικά το σωστό μονοπάτι;

Θα επαναλάβω την προηγούμενη απάντησή μου, παιδεία. Ξέρετε δεν είναι μόνο συναίσθημα και ένστικτο όλα στη ζωή μας, υπάρχει η σκέψη, η κρίση, η επιλογή...και η ευθύνη της επιλογής. Την ελευθερία αποζητούν, για την ελευθερία θυσιάζουν και θυσιάζονται ο Μαρά και η Κορντέ, για την ελευθερία κόπτετε κι ο Σάντ, όμως η πρακτική της εφαρμογή -στη θεωρία μια χαρά τα πάμε- δεν είναι εύκολη σε μια τόσο δυναμικά κοινωνική, ταξική, θρησκευτική, οικονομική διαφορετικότητα αν δεν υπάρχει τουλάχιστον ένας κοινός κρίκος, η παιδεία, και η συνύπαρξη και διασφάλιση για όλους.

Έχετε δηλώσει πως δεν είναι το έργο επίκαιρο, αλλά το ότι δεν έχει αλλάξει τίποτα, επί της ουσίας, στις πράξεις και στην πολυπλοκότητα του σοφού εξολοθρευτή *homo sapiens*. Η ελπίδα στα όσα ζοφερά βιώνουμε καθημερινά πού θα μπορούσε να αναζητηθεί;

Σε κάτι που όλο λέγεται, αλλά φαίνεται ότι είναι δύσκολο να το ακολουθήσει η ανθρώπινη φυλή, παρόλο που είναι ξεκάθαρο:όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λένε «εμείς» Είμαστε εις το «εμείς» κι όχι εις το «εγώ». Και εις το εξής να μάθομεν γνώση, αν θέλομεν να φκιάσομεν χωριόν, να ζήσομεν όλοι μαζί. **Μακρυγιάννης** ...εδώ μπορεί να υπάρχει ελπίδα.

Αλήθεια, αν δεν ήσαστε ο σκηνοθέτης αλλά ένας από τους ηθοποιούς της παράστασης ποιον ρόλο θα θέλατε να υποδυθείτε και γιατί;

Έναν απ' τους ασθενής...για «τη λαλέουσα σιωπή, την εκκωφαντική...»όπως έγραψε ο κριτικός Ευθύμιος Ιωαννίδης.

Ολοκληρώνοντας τη συνέντευξη, τι θα λέγατε πως έχετε ξορκίσει με την κυκλοτερή ενασχόλησή σας με την τέχνη;

Λίγο, λιγάκι, κάποιες βασανιστικές εκρεμότητες.

Ευχαριστώ απο καρδιάς τον Κοραή Δαμάτη για την πολύ ενδιαφέρουσα συνομιλία μας και του εύχομαι απο καρδιάς καλή συνέχεια στη σπουδαία καλλιτεχνική του πορεία!

Συνέντευξη:Ευθύμιος Ιωαννίδης

Χαίρετε, είμαι ο Ευθύμιος, είμαι φιλόλογος και συντάκτης της πολιτιστικής ιστοσελίδας Thess culture.gr. Αγαπώ πολύ τη μουσική, τις τέχνες, την ανάγνωση και το θέατρο, ενώ συνεντεύξεις μου και κριτικές μου έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς στον ηλεκτρονικό τύπο. Διαχειρίζομαι παράλληλα τις σελίδες «Ορθογραφία και ορθοέπεια», «Βιβλιοφιλία και βιβλιολογία» και υπήρξα επί πολλά έτη ενεργό μέλος και συντονιστής στις λέσχες ανάγνωσης των βιβλιοθηκών του Δήμου Κορδελιού- Ευόσμου.

